

EVALUATIE TERRORISMEDREIGING TE AMSTERDAM
OP EN ROND
12 MAART 2009

versie 1.0

Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding
Directie Regie

Den Haag, 21 september 2009

Den Haag, 21 september 2009

Voor vragen of opmerkingen naar aanleiding van deze evaluatie kunt u schriftelijk, telefonisch contact opnemen met de auteurs via:

Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding
Directie Regie

Postbus 16950
2500 BZ Den Haag
Telefoon: 070-3150425/328

INHOUDSOPGAVE

1. Algemeen	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Doel en focus van de evaluatie	4
2. Feiten en bevindingen	5
2.1 Melding	5
2.2 Onderzoek en weging melding door politie	5
2.3 Opschaling	6
2.4 Lokale aansturing, nationale afstemming	7
2.5 Opsporingsprotocol	8
2.6 Besluitvorming Driehoek	9
2.6.1 Opsporingsonderzoek	9
2.6.2 Maatregelen Openbare Veiligheid	10
2.7 Inzet Dienst Special Interventies	10
2.8 Informatie-uitwisseling	11
2.9 Communicatie	12
2.10 Nazorg	12
3. Conclusie	13
3.1 Informatievoorziening	13
3.2 Samenwerking	14
3.3 Besluitvorming	14
3.4 Communicatie	15
3.5 Nazorg	15
Bijlage 1: Afkortingen	16
Bijlage 2: Praktische handreikingen	18

1 Algemeen

1.1 Inleiding

Op woensdag 11 maart 2009 om 23.39 uur ontvangt de regiopolitie Amsterdam-Amstelland een melding over een mogelijke aanslag op winkels in Amsterdam op donderdag 12 maart 2009. In de uren daarop komen bestuurlijke en operationele diensten op zowel regionaal als nationaal niveau in actie. Op donderdagochtend besluit de lokale Driehoek tot een groot aantal operationele maatregelen en tot sluiting van een aantal winkels in Amsterdam Zuid-Oost, hetgeen de nodige aandacht van de media genereert. Die middag worden 7 verdachten aangehouden. Na een kort onderzoek worden deze verdachten op vrijdag 13 maart 2009 heengezonden en worden de getroffen maatregelen afgebouwd.

Over de momenten waarop de betrokken diensten en autoriteiten bij het incident zijn betrokken heeft de minister van Justitie de Tweede Kamer op 24 maart 2009 per brief geïnformeerd.¹ In deze brief is aan de Tweede Kamer toegezegd dat de gang van zaken naar aanleiding van de desbetreffende melding zal worden onderzocht. Tevens is tijdens het Algemeen Overleg Terrorismebestrijding van 2 april 2009 door de minister van Justitie mede namens de minister van Binnenlandse Zaken toegezegd dat in de evaluatie ook zal worden ingegaan op de aspecten communicatie, nazorg en de rol van de lokale driehoek. Het onderhavige evaluatierapport, dat in opdracht van de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Justitie in nauwe samenwerking met alle betrokken partijen door de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb) is uitgevoerd, strekt ter voldoening aan deze toezegging.

De driehoek in Amsterdam zal het eigen optreden bij dit incident eveneens evalueren. Deze evaluatie zal naar verwachting in het najaar van 2009 aan de gemeenteraad van Amsterdam worden aangeboden.

1.2 Doel en focus van de evaluatie

Centraal in dit onderzoek staat de vraag hoe de informatievoorziening, samenwerking, besluitvorming en communicatie tijdens en in de afhandeling van deze terrorismedreiging op en rond 12 maart 2009 is verlopen en welke lessen kunnen hieruit worden geleerd.

De evaluatie richt zich daarom op de bestuurlijke en operationele informatie-uitwisseling en de daarop gebaseerde besluitvorming naar aanleiding van de binnengekomen melding en heeft betrekking op de periode van woensdag 11 maart 2009 te 23:39 uur tot vrijdag 13 maart 2009 in de ochtend, het moment waarop is besloten om de genomen maatregelen af te schalen. De uitvoering van de operationele maatregelen zelf, alsmede het ingezette opsporingsonderzoek zijn in deze evaluatie dan ook niet aan de orde.

De volgende onderwerpen en vragen zijn in de evaluatie in beschouwing genomen:

- de alarmering na binnenkomst van de melding;
- weging van de dreiging en risico-inschatting;
- geldende procedures en protocollen;
- communicatie, samenwerking en informatievoorziening tussen de bij de aanpak van de dreiging betrokken instanties;
- internationale samenwerking (politie/justitie/inlichtingendiensten);
- alertering / opschaling / inzet bijzondere diensten;

¹ Brief van 24 maart 2009 aan de Voorzitter van de Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

- afwegingen en rolverdeling tussen lokaal en nationaal niveau;
- afwegingen bij de opsporing;
- besluitvorming in de Driehoek;
- externe communicatie lokaal en nationaal;
- wel of geen aanleiding tot aanpassing van procedures of calamiteitenplannen;
- nazorg.

De volgende partijen zijn bij de evaluatie betrokken:

- Gemeente Amsterdam
- Openbaar Ministerie Amsterdam (OM)
- Regiopolitie Amsterdam-Amstelland (AA)
- Korps Landelijke Politiediensten (KLPD)
 - o Dienst Nationale Recherche (DNR)
 - o Dienst Speciale Interventies (DSI)
 - o Dienst Levende Have Politie (DLHP)
 - o Dienst Internationale Politie Informatie (IPOL)
 - o Dienst Specialistische Recherche Toepassingen (DSRT)
 - o Dienst operationele Ondersteuning en Coördinatie (DOC/CCB)
- Openbaar Ministerie, Parket Generaal (OMPG)
- Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD)
- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK)
- Nationaal Crisis Centrum (NCC)
- Nationaal Coördinator Terrorisme Bestrijding (NCTb).

2 Feiten en bevindingen

2.1 Melding

Het callcenter van het KLPD ontvangt op woensdagavond 11 maart 2009 via 0900-8844 een melding en verbindt deze direct door naar het callcenter van de regiopolitie Amsterdam-Amstelland. Op woensdag 11 maart om 23.39 uur ontvangt het regionaal servicecentrum van de regiopolitie Amsterdam-Amstelland de telefonische melding van een vrouw die gebrekkig Nederlands spreekt. Zij meldt dat op donderdag 12 maart 2009 door drie mannen een aanslag met explosieven zal worden gepleegd op twee winkels in Amsterdam, de Ikea en de Mediamarkt.

De melding is in eerste instantie (4 minuten en 29 seconden) door een telefoniste van het regionaal servicecentrum behandeld, die vervolgens meldster heeft doorverbonden met de chef van dienst van de meldkamer van de regiopolitie Amsterdam-Amstelland. Het daarop volgende gesprek heeft circa 15 minuten geduurd. Voor het aannemen van een melding die terrorisme-gerelateerd is, is een landelijk Protocol 'melding terreur gerelateerd' beschikbaar voor de medewerk(st)ers van 112 en 0900-8844 meldkamers. Het aannemen en verwerken van deze melding is conform dit protocol verlopen.

2.2 Onderzoek en weging melding door politie

Direct na ontvangst van de melding is een aantal acties ondernomen. De melding is gewogen en onderzocht conform het Protocol Verdachte Objecten, dat sinds 1 oktober 2006 landelijk van kracht is. Op basis van dit protocol is de melding in eerste instantie voorgelegd aan de Teamleider Explosieven Verkenning (TEV). De TEV kreeg de opdracht om als deskundige de melding in zijn geheel uit te luisteren. Bij de beoordeling van de melding maakte de TEV gebruik van diverse andere functionarissen, waaronder het Bureau Regionale Inlichtingendienst (BRID) en het Regionaal Informatie Knooppunt (RIK). Analisten en een documentalist van het RIK zijn, na in kennis te zijn gesteld conform het protocol, direct een analyse gaan maken.

Het BRID heeft vervolgens om 02:00 uur de AIVD geïnformeerd en gevraagd of de dienst over nadere informatie beschikte. De AIVD kwam om 02:15 uur met (politie)informatie uit 2004. Op basis van de weging van de melding door de AIVD, het BRID en door het onderzoek van de TEV werd de melding om 02:20 uur door de regiopolitie Amsterdam-Amstelland als zodanig serieus beoordeeld dat besloten is om verder te rechercheren. Die beoordeling was op de volgende elementen gegrond:

- de melding was op onderdelen zeer concreet (concrete aanslaglocaties in Amsterdam, concrete adressen en familienamen van de locaties waar de daders voor de aanslag zouden verblijven) en vond op die onderdelen bevestiging bij controle van de namen in de Gemeente Basisadministratie of in politiebesteden
- de melding verwees expliciet naar explosieven, met duiding van de hoeveelheid
- vermeld werd dat betrokkene afscheid had genomen van zijn vriendin
- geverifieerd kon worden dat er tussen de genoemde personen een familierelatie bestond met een persoon die de dader was van de aanslagen in Madrid in 2004 en die zich bij zijn aanhouding door Spaanse politie zelf had opgeblazen;
- de melding werd gedaan op 11 maart 2009, exact 5 jaar na de datum van de aanslagen in Madrid

2.3 Opschaling

Na de eerste weging van de melding en de beslissing om verder te rechercheren is om 03:00 uur besloten tot opschaling binnen de politieregio Amsterdam-Amstelland door middel van een Grootschalig Bijzonder Optreden (GBO). Deze structuur had tot doel om zoveel mogelijk informatie uit de melding nader te verifiëren, aanvullende informatie te verzamelen, te analyseren en te duiden en vervolgens van de dreiging een inschatting te maken.

De dreiging is door de politie Amsterdam-Amstelland in eerste instantie vooral vanuit opsporingsperspectief beoordeeld. Vanuit dat perspectief is toen verder opgeschaald. Door de Dienst Regionale Recherche (DRR) van het regiokorps is contact gelegd met de Dienst Nationale Recherche (DNR) en direct daarna met het OM in Amsterdam. Er zijn in deze fase van de dreiging nog geen beslissingen of maatregelen genomen in het kader van bewaken en beveiligen en of ten behoeve van de openbare orde en veiligheid.

Het nader ingestelde onderzoek leverde geen nieuwe informatie en inzichten op. Daarop is om 05:13 uur de dreiging door de politie Amsterdam-Amstelland definitief als serieus beoordeeld en zijn daarna de volgende personen geïnformeerd:

- de piketfunctionaris van de Criminele Inlichtingen Eenheid van de Dienst Nationale Recherche;
- het hoofd van de DSI/KLPD Aanhoudings- en Ondersteuningseenheid;
- de wachtcommandant van het Nationaal Informatie Knooppunt (NIK);
- de portefeuillehouder Terrorisme van de politie Amsterdam-Amstelland;
- het hoofd Dienst Nationale Recherche;
- de korpschef van de politie Amsterdam-Amstelland;
- de piketofficier van Justitie en de Hoofdofficier van Justitie te Amsterdam;
- de voorzitter van het College van Procureurs-generaal;
- het hoofd NIK;
- het hoofd CT-infobox;
- de piketofficier van Justitie en de Hoofdofficier van Justitie van het Landelijke Parket;
- de korpschef van het KLPD;
- de landelijk officier van Justitie Terreur;
- de directeur Binnenlandse Veiligheid van de AIVD;
- de minister van Justitie;
- de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK);
- de directeur-generaal Veiligheid van het ministerie van BZK;
- de directeur Openbare Orde en Veiligheid van de gemeente Amsterdam;

- de burgemeester van Amsterdam;
- de plv. coördinator Bewaken en Beveiligen van de NCTb en de wnd. NCTb.

Hierdoor was iedereen die in kennis diende te worden gesteld, van het incident op de hoogte gebracht. Op nationaal niveau werd de voorzitter van het College van Procureurs-generaal als eerste om 05.55 uur geïnformeerd, gevolgd door de wnd. NCTb om 06.15 uur.

Om 07.20 uur heeft de korpschef van de politie Amsterdam-Amstelland besloten de Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden (SGB0) te activeren.² Alle functionarissen waren binnen de daartoe gestelde opkomsttijden aanwezig. Het beleidscentrum met de Driehoek is om 08:45 uur voor het eerst bij elkaar gekomen.

2.4 Lokale aansturing, nationale afstemming

Conform het Handboek Nationale Crisisorganisatie en Staalkaart van mogelijk overheidsoptreden bij een (dreigende) terroristische aanslag³ heeft de rijksoverheid niet bij elke dreiging als hierin bedoeld een prominente rol. Een dreiging die zich qua aard en uitstraling niet verder uitstrekt dan tot het lokale niveau wordt in beginsel aangepakt door de lokale overheid. Maar ook in dat geval is vanwege het enkele feit dat het om een mogelijke terroristische dreiging gaat effectieve afstemming met het nationale niveau vereist. Omgekeerd geldt uiteraard hetzelfde. Lokale autoriteiten dienen tijdig geïnformeerd te zijn over- en betrokken te zijn bij de aanpak van een terroristische dreiging, ook als die regie en aanpak op nationaal niveau vergt.

Voor de coördinatie en afstemming van dergelijke dreigingen op nationaal niveau is de NCTb de aangewezen instantie. In het geval van een dreigende terroristische aanslag die op lokaal niveau wordt aangepakt dient de NCTb door de lokale Driehoek dan ook zo spoedig mogelijk op de hoogte te worden gebracht. Deze kan de bewindslieden informeren en laten nagaan of er op nationaal niveau nog informatie bekend is die de lokale autoriteiten (nog) niet heeft bereikt. Een dreiging op lokaal niveau kan bovendien uitgroeien tot een dreiging met bovenlokale uitstraling die bovenlokale, door de NCTb te treffen, (beveiligings) maatregelen noodzakelijk maakt. Verder kan de NCTb de lokale overheid ook ondersteunen bij eventueel daar te nemen bewakings- en beveiligingsmaatregelen. Tot slot is de NCTb verantwoordelijk voor de communicatie en de alertering van de maatschappelijke sectoren in het kader van het Alerteringssysteem Terrorismebestrijding.

In het licht van die taken en verantwoordelijkheden had de NCTb eerder geïnformeerd moeten worden dan 06.10, in aanmerking nemend dat de dreiging al om 02:20 uur was beoordeeld als zodanig serieus dat besloten was om verder te onderzoeken⁴. Een en ander heeft verder voor wat betreft de aanpak van het incident geen consequenties gehad. In het verdere verloop van de dag is de NCTb tijdig en adequaat geïnformeerd. De mogelijkheden tot coördinatie en afstemmen op nationaal niveau voor wat betreft het stelsel van bewaken en beveiligen en/of het alerteringssysteem waren daardoor adequaat gewaarborgd, maar behoeften verder niet te worden gebruikt.

² In de brief aan de Voorzitter van de Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, Ministerie van Justitie 24 maart 2009, staat op basis van door Amsterdam verstrekte informatie vermeld dat een SGB0 om 03:00 uur wordt opgericht. Op basis van nadere informatie van de regiopolitie Amsterdam-Amstelland blijkt om 03:00 uur een GBO te zijn opgericht in de vorm van een rekercheteam, bestaande uit medewerk(st)ers van de unit Zware Criminaliteit. Om 07:20 uur werd tot een SGB0 besloten door de Staf te activeren.

³ Zie Nationale Crisisorganisatie en Staalkaart van mogelijk overheidsoptreden bij een (dreigende) terroristische aanslag, NCTb augustus 2007

⁴ De piketfunctionaris van de Eenheid Bewaken en Beveiligen (EBB) van de NCTb is om 06:10 uur geïnformeerd door het team Bewaken en Beveiligen van de KLPD. Om 06:15 uur belt de voorzitter van het College van Procureurs-generaal met de wnd. NCTb over de dreiging. Om 06:45 uur informeert de Dienst Executieve Ondersteuning van het Bureau Conflict en Crisisbeheersing van de gemeente Amsterdam de EBB van de NCTb.

Binnen de Driehoek is wel overwogen om de NCTb bij de bijeenkomsten van het Beleidscentrum uit te nodigen, maar dat is uiteindelijk niet gebeurd. Een vertegenwoordiger van de AIVD is tijdens de vergaderingen van het Beleidscentrum wel aanwezig geweest, hetgeen de leden van de Driehoek als meerwaarde hebben ervaren. Achteraf bezien zijn alle betrokken partijen van mening dat een vertegenwoordiger van de NCTb in het Beleidscentrum toegevoegde waarde zou hebben gehad. De lijnen zijn dan het kortst en maken snelle opschaling op nationaal niveau mogelijk als dat nodig mocht zijn.

2.5 Opsporingsprotocol

Voor wat betreft de opsporing in zaken als de onderhavige is het Protocol Opsporing Contra-Terrorisme⁵ van toepassing. Het protocol gaat uit van een eerste beoordeling of de zaak lokaal of nationaal dient te worden aangepakt en wel binnen twee uur na het bekend worden van de dreiging.

Het Protocol vermeldt op pagina 5 en 6:

Ad 4.2: 'De gezagsverdeling is dezelfde als in de reguliere situatie. Het gezag ligt in beginsel bij de hoofdofficier van justitie van het arrondissementsparket, maar dit kan op grond van de onder 2.4 genoemde criteria overgaan naar het Landelijk Parket. (...).'

Ad 2.4: 'Het gezag wordt na overleg tussen het Arrondissementsparket en het Landelijk Parket overgedragen aan het Landelijk Parket indien wordt voldaan aan een van de volgende voorwaarden:

- 1. De subjecten deel uitmaken van een nationaal of internationaal netwerk;*
- 2. Sprake is van verbanden met lopende of afgeronde onderzoeken van het Landelijk Parket, dan wel*
- 3. Sprake is van een dreiging tegen kapitale (overheids)instituten.*

De overdracht van het gezag aan het Landelijk Parket impliceert dat het opsporingsonderzoek in principe verder wordt uitgevoerd door de DNR/KLPD.'

Gezien het criterium in het opsporingsprotocol ten aanzien van subjecten die deel uitmaken van een nationaal of internationaal netwerk, was er ruimte om het onderzoek toe te wijzen aan de DNR. De Driehoek heeft, gezien het ontbreken van lopende onderzoeken, het ontbreken van dreiging voor 'nationale' gebouwen en gelet op het feit dat de dreiging enkel op objecten in Amsterdam was gericht, er in eerste instantie voor gekozen het onderzoek te laten bij de Dienst Regionale Recherche van de regiopolitie Amsterdam-Amstelland.

Na overleg met de voorzitter van het College van Procureurs-generaal heeft de hoofdofficier van justitie van het Landelijk Parket om 08.30 uur besloten dat het OM in Amsterdam vooralsnog leidend diende te zijn. In het begin van de middag deelde de hoofdofficier van het Landelijk Parket aan de DNR mee dat na overleg met de Hoofdofficier van Justitie te Amsterdam is besloten dat Amsterdam leidend bleef.

De DRR heeft het onderzoek vervolgens naar het oordeel van betrokken partijen in de acute fase van de dreiging adequaat uitgevoerd en is hierin maximaal ondersteund door de Dienst Nationale Recherche.

Duidelijkheid over de vraag welke instantie het onderzoek uitvoert, is bij zaken als de onderhavige van groot belang. Die duidelijkheid is er formeel niet binnen de termijn zoals

⁵ Van toepassing is de brief van het College van Procureurs-generaal aan de parkethoofden over de "Aanpak Terrorismebestrijding" d.d. 5 april 2006 en het mede op die brief gebaseerde Protocol Opsporing Contra-Terrorisme, vastgesteld op 30 september 2008, op 10 februari 2009 aan alle korpschefs van de regiopolitie verzonden en op 2 maart 2009 door het College van Procureurs-generaal ter kennis gebracht van het Openbaar Ministerie.

vermeld in het protocol gekomen, maar voor het overige kunnen de gemaakte afwegingen en genomen besluiten worden gebillijkt.

2.6 Besluitvorming Driehoek

De transcriptie van de melding is om 9:00 uur mondeling en om 14:30 uur schriftelijk aan de Driehoek ter beschikking gesteld. Met betrekking tot de melding is uitgebreid stilgestaan bij mogelijke contra-indicaties, zoals het gegeven van een soortgelijke telefonische melding uit 2004 en het feit dat de meldster uit 2004 in 2006 omschreven werd als verward. Van meet af aan is de inzet van de Driehoek er vooral op gericht geweest de bron van de melding op te sporen, teneinde het dreigingsrisico nader te onderbouwen of ten aanzien daarvan contra-indicaties te krijgen. Voor de Driehoek is verder de veiligheid van personen steeds uitgangspunt geweest. De Driehoek heeft dan ook bij wijze van voorzorg om 09:15 uur besloten Ikea en de winkels in het Arenagebied niet open te laten gaan.

2.6.1 Opsporingsonderzoek

De hoofdofficier van justitie van het parket Amsterdam heeft te kennen gegeven dat de traditionele opsporingsbevoegdheden bij het onderzoek naar deze dreiging toereikend zijn gebleken, mede omdat de melding zeer concrete aanknopingspunten voor regulier opsporingsonderzoek bevatte. Van de bijzondere bevoegdheden tot opsporing van terroristische misdrijven behoefde dan ook geen gebruik te worden gemaakt.

Het politieonderzoek onder gezag van het Openbaar Ministerie Amsterdam richtte zich op de volgende aspecten.

Allereerst is gezocht naar bevestiging van de juistheid van de melding. Op basis van het eerste onderzoek door de regiopolitie Amsterdam en in overleg met CIE, DNR, AIVD waren de details van de melding, de controleerbare feiten daarin en de connectie met de aanslag in Madrid voldoende om de dreiging serieus te nemen. Dat leidde daarom terecht tot snelle opschaling: op de dreiging gebaseerd onderzoek, voorbereiding van interventie, en afstemming van de strafrechtelijke en bestuurlijke reactie in de Driehoek.

Voorts is gezocht naar contra-indicaties. Eerste houvast daarvoor was het zo snel mogelijk achterhalen van de bron van de melding, ook omdat de bron mogelijk dezelfde was als die van een eerdere melding in 2004. Het spoor leidde naar Brussel. Het daar te verrichten onderzoek leverde niet snel resultaat op omdat de Belgische autoriteiten om een rechtshulpverzoek verzochten, ondanks dat Nederland België had gevraagd snel, en in afwachting van een formeel verzoek om rechtshulp, actief naar de verblijfplaats te zoeken. Verdere contra-indicaties zouden hebben kunnen komen uit het informatief onderzoek naar en rondom de Amsterdamse subjecten, maar dat bleek uiteindelijk, voorafgaand aan hun aanhouding en doorzoeking van hun woningen, niet het geval.

Er diende een keuze te worden gemaakt tussen verder onderzoek en interventie (aanhoudingen en doorzoekingen). Deze afweging heeft lang gespeeld. Punten van weging waren: verdere bewijsgaring zonder aanhouding/zoeking versus het risico dat subjecten bewijs zouden kunnen wegmaken of daadwerkelijk zouden kunnen overgaan tot een terroristische daad; meerwaarde van nader onderzoek zonder aanhoudingen/zoekingen versus maatschappelijke effecten van doorgaande beveiligingsmaatregelen.

Gelet op de ernst van de verdenking, het ontbreken van nadere informatie ter bevestiging of ontkrachting van de juistheid van de melding en de omvang van de getroffen beveiligingsmaatregelen waren aanhoudingen en doorzoekingen in de loop van de dag onvermijdelijk, en ging het vooral om de wijze waarop die aanhoudingen zouden moeten plaatsvinden. De aanhouding van verdachten heeft plaatsgevonden op

verdenking van overtreding van artikel 157 jo. 176a en 46, 47 en 48 Wetboek van Strafrecht; kort samengevat medeplegen c.q. medeplichtigheid aan voorbereidingshandelingen ten aanzien van het teweegbrengen van een ontploffing met een terroristisch oogmerk, door bij voorbeeld het mogelijk verschaffen van onderdak. Van meet af aan was er de nodige druk op snelle besluitvorming. Opschaling is in een situatie als de onderhavige in de regel onvermijdelijk, maar de druk om af te schalen is vervolgens van meet af aan groot. Er is veel gediend met het zo spoedig mogelijk beëindigen van vaak ingrijpende beveiligingsmaatregelen, terwijl ook zo snel mogelijk moet worden vastgesteld wie wel en niet verdachte is en blijft. Contra-indicaties zouden niet alleen uit onderzoek naar de bron van de melding in Brussel verkregen kunnen worden, maar ook uit de resultaten van de verhoren na aanhoudingen en uit de doorzoekingen van de woningen. De verhoren en doorzoekingen leidden al vrij spoedig tot de conclusie dat de aangehouden personen niet langer als verdachte konden worden aangemerkt.

De beslissing tot afschaling van de beveiligingsmaatregelen (het weer open laten gaan van winkels en het theater) wordt normaliter genomen op grond van overwegingen van openbare veiligheid, maar hing in dit geval gedurende de eerste uren vooral af van eventuele contra-indicaties vanuit de opsporing. Daarbij speelde uiteraard een rol dat afschaling, gelet op de betrokken maatschappelijke belangen, in beginsel zo snel mogelijk diende plaats te vinden en dus bij voorkeur niet zou moeten worden gewacht op mogelijke, maar bepaald niet zekere, opsporingsresultaten die wellicht nog dagen op zich zou laten wachten.

2.6.2 Maatregelen openbare veiligheid

In het kader van het opsporingsonderzoek zijn de woningen, waar de mogelijke verdachten zich zouden kunnen bevinden, direct onder observatie genomen. De observatie leverde geen bevestiging op dat de mogelijke aanslagplegers in die woningen aanwezig waren en daarmee onder controle waren. Mede daardoor waren dan ook preventieve maatregelen ten behoeve van de openbare veiligheid noodzakelijk.

De Driehoek heeft om die reden besloten Ikea en de winkels in het Arenagebied te sluiten en gesloten te houden. Tevens is het politietoezicht in het gebied geïntensiveerd, zowel om toezicht te houden op de gesloten winkels waarop de ouders het mogelijk hadden voorzien als om het aanwezige publiek te waarschuwen en te beschermen. In het gebied bevonden zich ook een bioscoop en de Heineken Music Hall. In deze laatste hal zou die avond een concert worden gegeven. Zowel de bioscoop als de Music Hall trekken grote hoeveelheden bezoekers. Met het oog op de veiligheid van deze bezoekers is besloten om ook de bioscoop en de Music Hall dicht te houden.

Aan de Driehoek werd gemeld dat Ikea om 10:00 uur open ging, maar dat er reeds eerder kon worden ontbeten. Bij de leden van de Driehoek was niet bekend vanaf welk specifiek tijdstip bij Ikea kon worden ontbeten. Tevens werd gemeld dat de Driehoek vóór 09:15 uur een beslissing diende te nemen. Het besluit om Ikea niet open te laten gaan, werd om 09:15 uur door de Driehoek ook daadwerkelijk genomen en moest daarna nog worden uitgevoerd. Feit was dat de Ikea ook vóór 09.15 uur voor personeelsleden en bezoekers toegankelijk was. Vóór dat tijdstip was het tevens mogelijk voertuigen te parkeren in de parkeergarage. Geconstateerd moet dan ook worden dat de aan de Driehoek verstrekte informatie onvolledig was en ook eerder had moeten worden verstrekt, zodat het besluit eerder had kunnen worden genomen.

2.7 Inzet Dienst Speciale Interventies

Gezien het feit dat de informatie, die de grondslag voor aanhouding vormde, duidde op betrokkenheid bij een terroristisch misdrijf met explosieven, is verzocht om de inzet van de Dienst Speciale Interventies (DSI). Bij een dergelijk delict moet er immers rekening

mee worden gehouden dat de verdachten beschikken over explosieven en/of zware vuurwapens, mogelijk beschikken over terroristische technieken en tactieken en de mentale instelling hebben tot opofferingsgezindheid met grof en/of buitensporig geweld. De inzetscenario's zijn om 12:42 uur aan de voorzitter van het College van Procureurs-generaal aangeboden.

Vanwege de ernst van de dreiging, die een aanslag met mogelijk vele slachtoffers betrof, was er naar het oordeel van de voorzitter van het College van Procureurs-generaal sprake van een nationaal belang in de zin van de regeling omtrent de inzet van DSI.⁶ Daarom heeft hij geen gebruik gemaakt van zijn mandaat om in reguliere situaties zelf te beslissen over de inzet van de DSI, maar heeft hij het gevraagde bijstandsverzoek in het Beleidsteam DSI gebracht, bestaande uit de wnd. NCTb, de voorzitter van het College van procureurs-generaal en de korpschef van de KLPD. Na positief advies van het Beleidsteam heeft de minister van Justitie op 12 maart 2009 omstreeks 14:20 uur de inzet mondeling gefiatteerd.

De DSI heeft bij de aanhouding van de verdachten conform procedure⁷ gehandeld. Datzelfde geldt voor de Aanhoudings- en Ondersteuningseenheid (AOE), waarbij aanhouding van één verdachte tot enig letsel leidde. Dat letsel was echter niet het gevolg van het directe optreden door de AOE tegen verdachte maar van een noodstop tijdens de aanhouding in de tram waar de verdachte ten tijde van zijn aanhouding zich bevond.

2.8 Informatie-uitwisseling

Het onderzoek naar de juistheid van de melding en het trekken van consequenties voor het opsporingsonderzoek en de gevolgen voor de openbare veiligheid heeft de nodige tijd gevergd. Dit in aanmerking nemend is de alarmering en de daaropvolgende informatie-uitwisseling redelijk verlopen, zij het dat wel lang naar verdere aanknopingspunten voor bevestiging van de melding is gezocht. De Amsterdamse Driehoek achtte zich tijdig geïnformeerd. Het nationale niveau - de NCTb en via deze de betrokken bewindspersonen - had eerder behoren te worden geïnformeerd. Ware dat wel gebeurd, dan zou dat overigens niet tot een andere aanpak van het incident hebben geleid.

Het betrekken van het nationale niveau strekt er mede toe om niet direct bij de dreiging betrokken organisaties en instellingen te informeren opdat zij kunnen beoordelen of hun verantwoordelijkheden mogelijk mede in het geding zijn. Waar het gaat om deze belangen is de informatievoorziening richting het NCC en relevante departementen, zoals Wonen Wijken en Integratie en Buitenlandse Zaken, voor verbetering vatbaar gebleken. Zij zijn niet tijdig en gestructureerd geïnformeerd, waardoor ze vragen over de mogelijke relevantie van het incident niet direct konden beantwoorden. De NCTb ziet het als zijn verantwoordelijkheid departementen en andere organisaties en instellingen op nationaal niveau bij incidenten als het onderhavige eerder actief te informeren.

Voorts is de informatie-uitwisseling van het NIK met Amsterdam-Amstelland in de eerste twaalf uur niet op alle momenten optimaal verlopen⁸. Zo verzocht het NIK om 07:50 uur

⁶ Artikel 5 lid c van de Regeling Bijzondere Bijstandseenheden van 28 juni 2006 luidt: "De voorzitter van het College van procureurs-generaal beslist namens de Minister van Justitie op een verzoek tot inzet van een bijzondere bijstandseenheid, afgezien van die situaties: - lid c: waarin op enige andere wijze een groot nationaal belang in het geding is." In de Toelichting wordt vermeld dat hier wordt bedoeld op situaties waarin redenen van nationaal belang dicteren dat de Minister van Justitie zelf instemming verleent aan de inzet van de DSI. Daarvan is sprake als zich incidenten voordoen met een nationale uitstraling, zoals b.v. incidenten met nationaal ingrijpende gevolgen voor de infrastructuur en/of besluitvormingsprocessen. Het aantal incidenten, het verband daartussen, de gelijktijdigheid, de plaats dan wel de kennelijke gerichtheid op bepaalde personen/functionarissen en/of objecten zijn in dit kader mede bepalend.

⁷ Operationeel Plan van Inzet. Beschreven in 'Beschrijving Operationele Concepten' (dd. 08.06.2006)

⁸ Deze informatie-uitwisseling staat beschreven in het operationeel stroomschema (p. 7) van het Protocol Verdachte Objecten, Circulaire Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 11 april 2006, kenmerk 2006-0000084683.

aan de Regiopolitie Amsterdam of zij een eerste bericht konden verzenden. Ondanks een rappel om 09:10 uur duurde het tot 11:00 uur voordat er toestemming kwam voor het verzenden van een eerste bericht via het RIK-NIK kanaal naar de overige regio's en het NCC. Het ontbreken van informatie via deze lijn, terwijl er inmiddels wel informatie via de pers naar buiten kwam en er via andere politiekkanalen wel informatie werd gedeeld, had tot gevolg dat enkele regio's een mogelijk verband zagen met een eerdere dreiging met explosieven tegen de winkelketen van Ikea. Zo kwamen er vragen binnen of andere Ikea vestigingen ook doelwit waren en werden er in enkele regio's voorbereidingen getroffen om de betreffende vestiging van Ikea zo nodig snel te kunnen ontruimen. Nu de dreiging volgens de weging van de melding alleen in de regio Amsterdam speelde, had een korte snelle mededeling hierover de onduidelijkheid in andere regio's kunnen wegnemen.

2.9 Communicatie

De externe communicatie is binnen de Driehoek permanent onderdeel van bespreking geweest en is in lijn verlopen met het in 2004 in Amsterdam vastgestelde beleid rond de aanpak van terrorisme⁹, waarin nadrukkelijk is gekozen voor een open, actieve en duidelijke communicatie bij terreurdreigingen. In de afweging over wat kon worden gecommuniceerd, is meegewogen dat de open communicatie de opsporing niet in de weg mocht staan.

Om 10:40 uur is een eerste persbericht verspreid. In die acute fase van de dreiging is er voor gekozen om naast het persbericht de burgemeester nog een verklaring te laten afleggen tegenover de pers. Gelet op de fase waarin de dreiging zich op dat moment bevond een begrijpelijke keuze. Nadat in de loop van de middag de aanhoudingen waren verricht heeft de Driehoek om 21:15 uur een persconferentie gegeven en hebben de leden van de Driehoek individueel de pers te woord gestaan.

Naar aanleiding van deze persconferentie zijn er vragen opgekomen over de mededeling van de Driehoek dat de aangehouden verdachten de Marokkaanse nationaliteit bezaten.

De Driehoek is van mening dat ook met het achterwege laten van dit gegeven de media de nationaliteit van betrokkenen snel zouden hebben achterhaald. Er werd immers gerefereerd aan de aanslag in Madrid en de Marokkaanse daders die daarbij om het leven waren gekomen, alsook aan het feit dat er familiebanden bestonden tussen die daders en de vermeende 'daders' in Amsterdam. Naar het oordeel van de Driehoek had onder die omstandigheden juist het onvermeld laten van de nationaliteit kunnen leiden tot speculaties over de redenen daarvoor. Het niet vermelden van de nationaliteit van de verdachten had dan ook voor méér commotie kunnen zorgen dan het betrachten van openheid hierover.

Tot slot werd in een aantal perspublicaties en interviews¹⁰ door leden van de Driehoek openlijk ingegaan op de reden om naar aanleiding van de gedane melding actie te ondernemen.

2.10 Nazorg

Een aanhouding van een verdachte van een terroristisch misdrijf door de DSI heeft veel impact op betrokkenen. Na de vrijlating komt daar ook nog eens de belangstelling van de zijde van de media en de reacties vanuit de omgeving van betrokkene bij. Immateriële

⁹ Uitgangspunten bij de aanpak van terrorisme in Amsterdam, Directie Openbare Orde en Veiligheid, Operationeel Team Bestuursdienst, oktober 2004.

¹⁰ Volkskrant, 16 maart 2009, 'Niets doen was in dit geval geen optie'. Welten zei in het tv-programma Nova op 12 maart 2009 onder meer dat de inlichtingendienst AIVD één van de verdachten om 02.00 uur 's nachts in verband kon brengen met een verdachte van de aanslagen in Madrid.

schade, zoals de schrik van een aanhouding door de DSI, zal veelal pas door verloop van tijd en waar nodig met professionele ondersteuning kunnen helen.

Voor zover in dit verband kan worden beoordeeld kunnen de aanhoudingen en doorzoekingen worden gekarakteriseerd als rechtmatig overheidsoptreden. Het onderhavige optreden was derhalve op dat moment terecht. Eerst daarna kon worden vastgesteld dat betrokkenen ten onrechte als verdachte zijn aangemerkt.

Ook in een dergelijk geval is nazorg op zijn plaats. Daarbij dient voor zover de zaak dat toelaat inzicht in de gevolgde gang van zaken en in de motivering van de genomen beslissingen te worden verschaft. Tevens dienen de negatieve gevolgen van de gebeurtenissen zoveel mogelijk te worden weggenomen.

In de periode van 13 maart 2009 tot en met half mei 2009 zijn door de gemeente Amsterdam, de verschillende betrokken stadsdelen, de politie Amsterdam-Amstelland, en de GGD een groot aantal contacten georganiseerd met en acties ondernomen in de richting van de zeven aangehouden personen en de door het incident getroffen winkels en bedrijven.

Materiële schade is in beginsel vergoed. Op 27 maart 2009 heeft de Driehoek de 7 aangehouden personen en hun familie in de ambtswoning van de burgemeester ontvangen. Hierbij is uitleg gegeven en zijn vragen beantwoord.

De nazorg wordt in driehoeksverband nader geëvalueerd. Deze evaluatie zal naar verwachting najaar 2009 aan de gemeenteraad van Amsterdam worden aangeboden.

3 Conclusies

Tijdens de terroristische dreiging in Amsterdam die zich in de nacht van 11 op 12 maart 2009 manifesteerde hebben een groot aantal partijen samengewerkt op het gebied van:

- preventie (voorkomen dat verdachten iets kunnen doen door ze onder controle te houden);
- opsporing (bewijs verzamelen);
- openbare orde en veiligheid (beperken risico's voor burgers, medewerkers, arrestanten) en
- bewaking en beveiliging (afschermen objecten die onderwerp van een mogelijke aanslag).

Gezien de op basis van de melding beschikbare feiten, de in de eerste loop van de terroristische dreiging beschikbare informatie en de terechte eerste duiding van de dreiging als een dreiging die serieus was te nemen, is op en rond donderdag 12 maart 2009 adequaat door de betrokken partijen opgetreden en samengewerkt. De ernst van de melding is onderkend en conform het Protocol Verdachte Objecten zijn de te alarmeren personen in kennis gesteld. De Driehoek is actief opgetreden en heeft de nodige maatregelen ten behoeve van de opsporing en de openbare veiligheid genomen. Vrijdag 13 maart was het dreigingsgevaar geweken en zijn de genomen maatregelen direct afgeschaald.

Specifiek ten aanzien van de onderwerpen informatievoorziening, samenwerking, besluitvorming, communicatie en nazorg kunnen de volgende conclusies worden getrokken.

3.1 Informatievoorziening

Mede in aanmerking genomen het grote aantal betrokken partijen waartussen contact moest worden georganiseerd, wordt geconcludeerd dat de informatievoorziening in beginsel goed is verlopen.

Vanaf donderdagochtend 12 maart zijn de meest relevante partijen over de dreiging in Amsterdam geïnformeerd. Wel had de informatievoorziening via het RIK-NIK kanaal tijdiger en adequater moeten plaatsvinden. Dat geldt ook voor de informatievoorziening naar en tussen de relevante departementen in Den Haag door de NCTb.

Bij de eerste opschaling is de melding vooral beoordeeld vanuit opsporingsperspectief, mede om bevestiging te krijgen over de juistheid van de melding. Hoewel de feiten achteraf niet noodzaakten tot coördinatie op nationaal niveau, behoort de NCTb in de gevallen als de onderhavige eerder te worden geïnformeerd, om snel te kunnen reageren voor het geval het Alerteringssysteem terrorismebestrijding of het stelsel Bewaken en Beveiligen zou moeten worden geactiveerd. Het informeren van de NCTb had dienen te gebeuren op het moment dat de melding door de politie Amsterdam-Amstelland als serieus was beoordeeld om verder te rechercheren.

3.2 Samenwerking

Algemene conclusie is dat partijen goed hebben samengewerkt. Uitgangspunt was en bleef de mogelijkheid van het bestaan van een lokale dreiging die zich richtte op de Ikea en de Mediamarkt in Amsterdam-Zuidoost en de met het oog op die mogelijke dreiging te ondernemen acties. De mogelijke verdachten zouden op adressen in Amsterdam verblijven. Er waren geen indicaties dat de dreiging zich richtte op andere locaties. Activering van het Alerteringssysteem Terrorismebestrijding of van het Stelsel Bewaken en Beveiligen was niet nodig. Tegen die achtergrond kan de keuze van de Driehoek en van het Openbaar Ministerie voor een lokale afwikkeling van de dreiging dan ook worden gebillijkt.

Ook als een lokale aanpak van de dreiging door aard en omvang daarvan voor de hand ligt, blijft samenwerking tussen een lokale Driehoek en betrokken nationale overheidsinstanties van groot belang. Het komt ten goede aan het tijdig informeren van de bewindspersonen, aan het snel realiseren van eventuele bewakingsmaatregelen en bevordert dat snel en soepel kan worden doorgeschakeld naar een aanpak op nationaal niveau. Het Alerteringssysteem kan daardoor tijdiger functioneren en tot slot kan sneller worden geïnventariseerd of er op nationaal niveau nog informatie bekend is die de lokale autoriteiten (nog) niet heeft bereikt. De betrokkenheid van AIVD en NCTb heeft naar het oordeel van alle partijen dan ook toegevoegde waarde en dient in voorkomende gevallen zo snel mogelijk te worden gerealiseerd.

3.3 Besluitvorming

De Driehoek heeft de verschillende dilemma's van de dreiging adequaat onder ogen gezien en gewogen. Uitgangspunt is hierbij steeds de veiligheid van personen geweest. Er is daarom voortdurend gezocht naar verdere bevestiging van de juistheid van de melding alsook naar mogelijke contra-indicaties. De afweging om te komen tot verdere bewijsvergaring, bijvoorbeeld middels technische middelen, of over te gaan tot aanhouding en doorzoekingen heeft mede daarom voortdurend gespeeld. Toen bleek dat nadere informatie ter bevestiging van de juistheid van de melding op korte termijn niet was te verwachten, en er ondanks observatie van de in de melding genoemde adressen ook geen directe controle op de mogelijke verdachten kon worden verkregen, is naar ons oordeel terecht besloten tot aanhouding van de verdachten en doorzoeking van de in de melding genoemde woningen over te gaan.

De besluiten van de Driehoek die zijn genomen ten behoeve van de openbare orde en veiligheid, zoals de sluiting van Ikea en Arenaboulevard inclusief winkels, de sluiting van de bioscoop en het niet door laten gaan van een gepland concert in de Heineken Music Hall, kunnen gezien de aard van de dreiging, de weging van de waarschijnlijkheid ervan en het gekozen uitgangspunt (d.w.z. de veiligheid van personen) worden beoordeeld als noodzakelijk en proportioneel. De besluitvorming en het effectueren daarvan ten aanzien

van met name Ikea had, gezien de aanwezigheid van personeelsleden en bezoekers in de Ikea en de onderliggende parkeergarage voor 09:15 uur, eerder moeten plaatsvinden.

3.4 Communicatie

De Driehoek heeft extern actief gecommuniceerd en daarbij de nodige achtergrondinformatie verstrekt over de criteria en onderzoeksgronden die bij de beoordeling van de melding een rol speelden. De keuze om direct en transparant te communiceren is gebaseerd op het in 2004 in Amsterdam vastgestelde beleid rond de aanpak van terrorisme¹¹. Hierbij is nadrukkelijk gekozen voor een open, actieve en duidelijke communicatie bij terreurdreigingen. De communicatie heeft conform dit beleid plaatsgevonden. Dat geldt ook voor het in dergelijke gevallen noemen van de nationaliteit van betrokkenen.

In de afweging over wat kon worden gecommuniceerd is bij de dreiging op 12 maart verder meegewogen dat de open communicatie de opsporing niet in de weg mocht staan.

3.5 Nazorg

Dat ondanks alle inspanningen van partijen niet direct alle negatieve gevolgen van dergelijke aanhoudingen konden worden weggenomen, moge duidelijk zijn.

Desalniettemin mag worden geconstateerd dat de lokale overheid onder de gegeven omstandigheden adequaat nazorg heeft verleend.

¹¹ Uitgangspunten bij de aanpak van terrorisme in Amsterdam, Directie Openbare Orde en Veiligheid, Operationeel Team Bestuursdienst, oktober 2004.

BIJLAGE 1: Afkortingen

AA	Amsterdam-Amstelland
AC	Algemeen Commandant
AIVD	Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
AOE	Aanhoudings- en Ondersteuningseenheid (Arrestatieteam)
ATB	Arrestatieteam
ATB	Alerteringssysteem Terrorismebestrijding
B&B	Bewaken- en Beveiligen
BC	Beleidscentrum
BCCB	Bureau Conflict en Crisisbeheersing
BM	Burgemeester
BRID	Bureau Regionale Inlichtingendienst
bOM	Beleidsmedewerker Openbaar Ministerie
bVB	Beleidsmedewerker Veiligheidsbureau regio Amsterdam
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CBB	Coördinator Bewaken en Beveiligen (NCTb)
CCB	Conflict en Crisisbeheersing
CdK	Commissaris der Koningin
CHIN	Chef Informatie (bij GBO)
(c)IAC	chef Informatie Actie Centrum
CHOP	Chef Opsporing (GBO)
CIE	Criminele Inlichtingendienst
CPG	College van Procureurs-generaal
DEO	Dienst Executieve Ondersteuning
DGV	Directoraat Generaal Veiligheid (BZK)
DLHP	Dienst Levende Have Politie
DLVP	Dienst Luchtvaartpolitie
DNR	Dienst Nationale Recherche
DOC/CCB	Dienst operationele Ondersteuning en Coördinatie
DOOV	Directeur Openbare Orde en Veiligheid van de gemeente Amsterdam
DRR	Dienst Regionale Recherche
DSI	Dienst Speciale Interventies
DSRT	Dienst Specialistische Recherche Toepassingen
EBB	Eenheid Bewaken en Beveiligen (NCTb)
GBO	Grootschalig Bijzonder Optreden
GHOR	Geneeskundige Hulp bij Ongevallen en Rampen
HB	Hoofdbureau
HC	Hoofdcommissaris van politie
HOvJ	Hoofdofficier van Justitie
HOvJ LP	Hoofdofficier van Justitie van het Landelijke Parket
ID	Inlichtingendienst
IPOL	Dienst Internationale Politie Informatie
KC	Korpschef van Politie
KIK	Korps Informatie Knooppunt KLPD
KL	Korpsleiding
KLPD	Korps Landelijke Politie Diensten
ME	Mobiele Eenheid
NCC	Nationaal Crisis Centrum
NCTb	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding
NIK	Nationaal Informatie Knooppunt
OM	Openbaar Ministerie
OOV	openbare orde en veiligheid
OT	Observatieteam
PG	Parket-Generaal
PGMt	Programmamanager terreur binnen het regiokorps
PVO	Protocol Verdachte Objecten

RCK	RechercheCommandokamer (politie Amsterdam-Amstelland)
RIC	Regionaal Informatie Coördinator
RIC/RSC	Regionaal Inzet Centrum / Regionaal Service Centrum (meldkamer)
RID	Regionale Inlichtingen Dienst
RIK	Regionaal Informatie Knooppunt
SGBO	Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden
TEV	Teamleider Explosieven Veiligheid
UCK	Uniform Commandokamer (politie Amsterdam-Amstelland)
VRt	Verscherpt Rijdend Toezicht
WWI	Wonen, Wijken en Integratie

BIJLAGE 2: Praktische handreikingen

Op basis van de bijdragen van betrokken partijen zijn de volgende praktische handreikingen geformuleerd:

- 1) Volledige documentatie: de besluitvorming door de driehoek rond de genomen openbare orde maatregelen is niet altijd duidelijk gedocumenteerd. Naast een chronologische verslaglegging (inclusief alle opdrachten, besluiten en uitvoeringsactiviteiten) van alle vergaderingen van de driehoek, dient van alle besluiten een aparte besluitenlijst te worden opgemaakt. Op deze manier wordt procesinformatie vastgelegd en wordt evaluatie en verantwoording achteraf mogelijk gemaakt
- 2) Overeenstemming standaardscenario's: tijdens de bespreking van de vastgestelde inzetscenario's is gebleken dat de leden van het Beleidsteam DSI enige discussie hebben gevoerd over omschrijvingen in deze standaardscenario's. Het verdient aanbeveling voor het Beleidsteam om op korte termijn te komen tot afgestemde standaardscenario's.
- 3) Gebruik van internationale netwerken: daar waar snelle uitwisseling met buitenlandse opsporingsdiensten noodzakelijk is, zoals tijdens de dreiging bijvoorbeeld met België, wordt door de NCTb aanbevolen direct gebruik te maken van de expertise en de internationale netwerken die binnen de KLPD beschikbaar zijn.